

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus

**KÜLÖNBÖZŐ GENOTÍPUSÚ TOJÓTYÚKOK VISELKEDÉSI MINTÁZATAINAK
VIZSGÁLATA KAPARÓTERET ÉS MŰANYAG RÁCSPADOZATOT
TARTALMAZÓ FÜLKÉS TARTÁSMÓDBAN**

Készítette:

Musincki Dominika

Mezőgazdasági mérnök BSc

Nappali tagozat

Állattenyésztési Tudományok Intézet, Precíziós Állattenyésztési és Állattenyésztési

Biotechnika Tanszék

Belső konzulens:

Dr. Farkas Tamás Péter

egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus

Kaposvár

2024

Az állatjóléti előírások bevezetése miatt 2009 és 2012 között a ketreces tartás aránya folyamatosan csökkent az unióban, és nőtt az alternatív tartásmódok aránya. 2016-ban az EU tojótyúk-állományának 44%-a már valamilyen alternatív tartásmódban termelt. Ezzel egyidejűleg számos Európai ország betiltotta a tyúkok eddig általánosan, eredményesen alkalmazott csőrkurtitását. Az ilyen alternatív tartástechnológiában széles körben alkalmazott eljárás, hogy a tojótyúkoknak mélyalmolt területet is biztosítanak, ahol lehetővé válik a kapirgálás és a porfürdőzés is egyaránt, az alapterület fennmaradó részét pedig műanyagrács padozattal szokták burkolni. A felsorolt folyamatok, előírások, eljárások és technológiai elemek együttesen kihívás elé állítják az EU árutojástermelését, melyre válaszokat kell adnunk.

Éppen ezért kutatásomban célul tűztem ki a kaparóteret és műanyagrács padozatot tartalmazó alternatív tartástechnológiában megvizsgálni a különböző genotípusú csőrkurtitatlan tojótyúkok helyválasztását és a különböző viselkedési mintázatait, hogy eredményeimből a szakma számára hasznosítható további információk, javaslatok szülessenek.

A vizsgálatot a MATE Kaposvári Campus Baromfi Teszttelepén végeztem a Bábolna TETRA Kft. által biztosított három különböző genotípusú tojótyúkkal [Kereskedelmi hibrid (K); tiszta vonalú anyai ivadékcsoport (Anyai); tiszta vonalú apai ivadékcsoport (Apai)]. N = 159; n = 53 db/genotípus; 53 db/fülke. A tojótyúkok csőrkurtitatlanok voltak. A 3 db 5,68 m² alapterületű alternatív fülkébe fülkénként 53 db, 19 hetes jércét helyeztünk el (1072 cm²/tyúk). A fülkék alapterületének 1/3-a pormentes puhafa forgáccsal almolt kaparótér, a fennmaradó 2/3 résznyi terület megemelt szintű műanyag rácspadozat volt. Napi 16 órás megvilágítást alkalmaztunk (5:00-21:00), 30 LUX fényerősséggel. A faforgáccsal almolt kaparótérben volt elhelyezve egy függesztett kézi feltöltésű önetető, és egy környezetgazdagításként használt csőrkoptató anyagtömb. A műanyagrács padozaton egy önetető és egy önitató állt az állatok rendelkezésére. A tojófészkekre és az ülőrudakra a műanyagrács padozatról juthattak az állatok. Fülkénként kettő szintben elhelyezett 14 db műfüvel ellátott tojófészkek volt biztosítva a tyúkok részére. A tojófészek sor előtt, szintenként 2-2 ülőrúd segítette a fészkek megközelítését. A 6 fülke fölé infravörös kamerát szereltünk, és egy speciális program segítségével az adott vizsgálati napon 24 órás felvételeket készítettünk. A tojótyúk állomány videomegfigyelése a 25. élethétén történt. A vizsgálati napon naponta fülkénként 96 alkalommal figyeltem meg a tojótyúkok adott fülkerészek közti elhelyezkedését és viselkedését. A megfigyelések során megkülönböztettem a tojófészkekben, az ülőrudakon, a műanyagrács padozaton, illetve a mélyalmos kaparótérben történő tartózkodás arányát. A következő viselkedéseket különítettem el megfigyeléseim során: evést, kapirgálást, ivást, pihenési viselkedést (egyéb komfortviselkedési mintázatok is ide sorolva: tollázkodás, porfürdőzés, nyújtózkodás), csőrkoptató anyag használat, fészkelési viselkedés, ülőrúdhasználat.

Eredményeimben megállapítottam, hogy az állatok aktív napjuk átlagosan 60%-át töltötték pihenéssel, 20%-át kapirgálással, 7%-át pedig evéssel. A világos periódusban mindhárom genotípus a kaparótéren helyezkedett el nagyobb arányban a műanyag rácspadozattal szemben, míg a sötét periódusban a Kereskedelmi- (90%) és Apai (75-80%) genotípus a műanyag rácspadozatot részesítették előnyben. Reggel 8 órára tehető az evési viselkedés kezdete, amely ezt követően a Kereskedelmi hibrid esetében tartott a legrövidebb ideig (4 óra). A kaparótéren történő evési magatartás minden esetben elhúzódott a műanyag rácspadozathoz képest. Az ivási viselkedés a világos periódus teljes szakaszában megnyilvánult, átlagosan 3% körüli értéket képviselt. A napi takarmányadag felvételét követően minden állományban megemelkedett a kapirgálás részaránya, azonban a Kereskedelmi hibrid és az Apai genotípus esetében szemmel láthatóan csökkent annak intenzitása az evési viselkedés ideje alatt. Az anyai vonal kapirgálási aktivitása 10-20%, míg a Kereskedelmi hibridek élénksége 10-40% között változott. Az állatok jellemzően a délután 17 óra után használták nagyobb arányban a csőrkoportató anyagot, ugyanakkor a Kereskedelmi és Apai genotípus a vizsgált időszak elején és végén is jelentős aktivitást mutatott. A hibridek maximum 4%-a, míg az Anyai vonal egyedeinek akár 8%-a is foglalkozott egyidőben a csőrkoportató anyag csipegetésével. A fészkelési viselkedés a Kereskedelmi hibridekből álló állományban húzódott el a leghosszabb ideig (14 óra), azonban az Anyai állomány használta a legnagyobb sűrűségben a fészekhelyeket (jellemzően 4%, maximum 14%). Az ülőrudak használatának tekintetében a Kereskedelmi hibridek és az Anyai genotípus mutatott kiemelkedő aktivitást.

A vizsgálati eredményeim alapján megállapítottam, hogy a környezet gazdagítása egyértelműen meghatározza a tojótyúk viselkedési repertoárját és biztosítja a természet szerű viselkedési mintázatok kifejeződésének lehetőségét. Kutatásomban vizsgált összes genotípus egyaránt kihasználta a műanyag rácspadozat és a kaparótér által biztosított lehetőségeket. Az eredményeimből kijelenthető, hogy összességében jobban szerettek tartózkodni a tojótyúk a változatos viselkedéseket lehetővé tevő kaparótérben.